

Z A P I S N I K
sa 64. sjednice Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu,
održane 10. novembra 2022. godine

Link za sjednicu: <https://www.youtube.com/watch?v=bawvrSlgGJ8>

Sjednica je počela u 11 sati i 15 minuta.

Predsjedavao je Momo Koprivica, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali članovi/ce Odbora: Jovan Jole Vučurović, Branka Bošnjak, Srđan Pavićević, Boris Mugoša, kao i poslanici/ce: Maja Vukićević, Dragan Bojović i Andrija Popović, u svojstvu zamjene člana.

Sjednici je prisustvovao predlagač Predloga zakona o zabrani fašističkih, neofašističkih i vojnih nacionalističkih organizacija i upotrebe njihovih simbola, poslanik Andrija Popović.

Takođe, sjednici su prisustvovali i predstavnici predlagača Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravnom sporu: Marko Kovač, ministar prave i Momir Jauković, generalni direktor Direktorata za pravosuđe u Ministarstvu pravde.

U svojstvu podnosioca amandmana na Predlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o upravnom sporu, sjednici je prisustvovao i poslanik Momo Koprivica, predsjednik Odbora.

Rad sjednice pratili su i predstavnici medija.

Za sjednicu je predložen sljedeći

DNEVNI RED:

1. Predlog zakona o zabrani fašističkih, neofašističkih i vojnih nacionalističkih organizacija i upotrebe njihovih simbola;
2. Amandmani (4) poslanika Moma Koprivice, na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravnom sporu.

Dnevni red sjednice usvojen je jednoglasno.

PRVA TAČKA: Predlog zakona o zabrani fašističkih, neofašističkih i vojnih nacionalističkih organizacija i upotrebe njihovih simbola

Povodom prve tačke dnevnog reda, predsjedavajući **Momo Koprivica** je podsjetio da je poslanik Andrija Popović 2. oktobra 2020. godine dostavio Skupštini Crne Gore Predlog zakona o zabrani fašističkih, neofašističkih i vojnih nacionalističkih organizacija i upotrebe njihovih simbola, koji je dana 18. decembra 2020. godine usmjeren matičnom Odboru za politički sistem, pravosuđe i upravu na dalju proceduru. Takođe je naveo da je navedeni predlog zakona, kao

dopuna, uvršten u dnevni red Treće sjednice Drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2022. godini.

Nakon uvodnih napomena, predsjedavajući je dao riječ predlagачu, poslaniku Andriji Popoviću.

Poslanik Andrija Popović, obrazlažući Predlog zakona o zabrani fašističkih, neofašističkih i vojnih nacionalističkih organizacija i upotrebe njihovih simbola, kazao je da je antifašizam jedna od temeljnih vrijednosti Crne Gore, te je jedna od obaveza države da baštini i sačuva te vrijednosti. S tim u vezi, istakao je da je glavni cilj ovog zakona suprotstavljanje diskriminacijskom ponašanju koje promovišu fašističke i slične organizacije, a čiji je cilj održavanje i njegovanje podjela u Crnoj Gori. Kazao je da se fašistički simboli koji pokazuju počinitelje ratnih zločina i zločina protiv čovječnosti, takođe zabranjuju ovim zakonom zato što, kako je naveo, fašističke organizacije često koriste slike poznatih ratnih zločinaca u svrhu propagande ili zastrašivanja, s obzirom da oni simbolizuju borbu za prevlast jedne nacionalne, vjerske ili etničke grupe nad drugom. Poslanik Popović je podsjetio da je Crna Gora Ustavom prihvatila da su potvrđeni i objavljeni međunarodni ugovori i opšteprihvaćena pravila međunarodnog prava sastavni dio unutrašnjeg pravnog poretka, i da imaju primat nad domaćim zakonodavstvom i da se neposredno primjenjuju kada odnose uređuju drukčije od unutrašnjeg zakonodavstva. Takođe, istakao je da je Ustavom Crne Gore zabranjeno djelovanje političkih i drugih organizacija koje je usmjereno na nasilno rušenje ustavnog poretka, narušavanje teritorijalne cjelokupnosti Crne Gore, kršenje zajemčenih sloboda i prava ili izazivanje nacionalne, rasne, vjerske i druge mržnje i netrpeljivosti ali je zabranjeno i osnivanje tajnih subverzivnih organizacija i neregularnih vojski. Takođe, poslanik Popović je podsjetio da se zajemčena ljudska prava i slobode mogu ograničiti samo zakonom, u obimu koji dopušta Ustav u mjeri koja je neophodna da bi se u otvorenom i slobodnom demokratskom društvu zadovoljila svrha zbog koje je ograničenje dozvoljeno.

U svom daljem izlaganju, predlagач zakona, poslanik Popović je podsjetio da je Generalna Skupština Ujedinjenih Nacija proglasila Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima kao zajednički standard koji treba da postignu svi narodi i sve nacije da bi svaki pojedinac i svaki organ društva težio da učenjem i vaspitavanjem doprinese poštovanju ovih prava i sloboda i da postupnim unutrašnjim i međunarodnim mjerama obezbijedi njihovo opšte i stvarno priznanje i poštovanje kako među narodima samih država članica, tako i među narodima onih teritorija koje su pod njihovom upravom. Nadalje, naveo je da je i EU Parlament 2018. godine, zabrinut zbog sve većeg širenja fašizma, rasizma i ksenofobije, pozvao države članice EU da zabrane neofašističke i neonacističke grupe. EU vlasti su pozvale nacionalne vlasti da „efikasno zabrane neofašističke i neonacističke grupe i bilo koje druge organizacije ili udruženja koja uzvisuje i veliča nacizam i fašizam.”

Vraćajući se na razloge predlaganja navedenog zakona, poslanik Popović je kazao da u Crnoj Gori trenutno ne postoji pravni način za krivično gonjenje pomenutih organizacija, koje stoga imaju slobodu da šire svoje diskriminatorne ideologije. S tim u vezi, donošenje ovog zakona je veoma važno, jer se njime obezbjeđuje snažan izraz društvene osude određenog ponašanja i grupa koje ga podržavaju.

Predsjedavajući Momo Koprivica je, nakon uvodnog obrazloženja predlagača, otvorio raspravu povodom navedenog predloga zakona.

Poslanik Dragan Bojović, učestvujući u raspravi kazao je da nije sporno da se predlažu i donose zakonska rješenja kojima bi se suzbili ekstremistički i totalitarni modeli ponašanja u državama, odnosno mogućnost da se bilo koja nacionalna ili etnička zajednica favorizuje u odnosu na neku drugu. Međutim, naveo je da je navedeni predlog zakona formulisan dosta neprecizno, te da je po njegovom mišljenju sporna svrha i intencija zbog koje je predlagač baš u ovom trenutku predložio upravo jedan ovakav zakonski predlog. S tim u vezi, kazao je da su nedovoljno jasno postavljeni i definisani određeni termini u tekstu zakona. Navodeći da je potrebno da sve vjerske i nacionalne zajednice u državi budu tretirane na jednak način, poslanik Bojović je kazao da je neophodno da se donošenjem ovakvih zakonskih rješenja doprinosi izmirenju u Crnoj Gori, a ne stvaranju dodatnih podjela u društvu.

U svom odgovoru, **poslanik Andrija Popović** je kazao da je cilj predloženog zakona upravo istinsko izmirenje društva, te da ga, kao predlagača, nije interesovala prošlost i ranija nemila dešavanja na prostoru Crne Gore i Balkana uopšte. Poslanik je kazao da je predložio zakon kako bi se spriječila buduća djelovanja koja imaju oblike fašizma, te dodao da je isti dostavio u proceduru prije dvije godine, odmah po konstituisanju novog saziva Skupštine. Kazao je da je, kao predlagač, spreman i na eventualna amandmanska djelovanja, kako bi se poboljšao tekst predloga zakona na način da odgovara svima.

U komentaru, **poslanik Dragan Bojović**, kazao je da je ključni problem da se na pravi način prepoznaju i definišu fašistički i neofašistički elementi, koji, kroz određene različite oblike i načine izražavanja i danas postoje u društvu u Crnoj Gori. Ponovio je da se u takvom ambijentu pogrešno percipira sam pojam fašizma, navodeći kao primjer različita i brojna negativna djelovanja koja su uperena protiv srpskog naroda u Crnoj Gori.

Poslanik Andrija Popović, kratko je ponovio da je, uz uslov da se sačuva srž i suština zakona, otvoren za poboljšanje zakonskog teksta eventualnim amandmana.

Poslanik Boris Mugoša, u svojoj diskusiji je podsjetio da Vlada Crne Gore na navedeni predlog zakona koji je podnjet prije dvije godine, još uvijek nije dostavila mišljenje, navodeći da to predstavlja neprimjereno ponašanje u odnosu na Skupštinu. Nadalje, kazao je da predloženi zakon predstavlja odnos prema univerzalnim i civilizacijskim vrijednostima, te da se isti ne bavi pojedincima i pojedinačnim slučajevima iz prošlosti. Poslanik je zaključio da, ukoliko bude potrebe, zakonski tekst treba poboljšati kroz amandmansko djelovanje.

Poslanik Srdan Pavićević, u svojoj riječi, kazao je da ne sumnja u dobru namjeru predlagača navedenog akta, a zatim sve prisutne podsjetio na određene nemile događaje koji su se desili na Balkanu u skoroj prošlosti, kada je gotovo svaka nacionalna zajednica, i grupacija doživjela zlokobnost i strahotu fašističkog promišljanja. S tim u vezi, poslanik Pavićević je istakao da je potrebno poznavati značenja i razlike između sljedećih termina: „nacionalizam“; „hipertrofisani nacionalizam“; „nacional-šovinizam“; „nacional-socijalizam“; te „fašizam“ i „nacizam“. Poslanik je dalje kazao da je cjelokupno društvo, na čelu sa nosiocima važnih funkcija u državi, u obavezi da doprinese da Crna Gora ostvari građanski koncept društva, te da to nije moguće ukoliko se nastavi sa selektivnim pristupom i vraćanjem u prošlost, koja je dominantno ispisana od strane pobjednika, a ne činjenica.

U odgovoru, **poslanik Andrija Popović**, kazao je da dijeli stavove koje je u prethodnoj diskusiji iznio poslanik Srđan Pavićević, te dodao da je spreman da se sporni član 2, koji se odnosi na značenje izraza, izbací iz Predloga zakona.

U odgovoru na komentar, **poslanik Srđan Pavićević**, kratko je kazao da moraju postojati parametri, shodno kojima će se znati procijeniti šta predstavlja fašizam, i njemu slični pojmovi, te naveo da je ključni zadatak države da teži društvu jednakih šansi, kao najvećem civilizacijskom domenu jednog društva.

U svojoj diskusiji, **poslanik Jovan Jole Vućurović**, kazao je da je mišljenja da treba da postoji dokument, odnosno zakon u kojem se zauzima jasan stavu u odnosu na pojam fašizam, kao i ostale totalitarne ideologije. Međutim, prema riječima poslanika Vućurovića, predloženi zakon poslanika Popovića, ne predstavlja u potpunosti tu zamisao, iako je njegova namjera u osnovi dobra. Navodeći primjer diskriminatorne politike koju je nad pripadnicima srpskog naroda dominantno u javnoj upravi sprovodio „bivši režim“, poslanik je iznio dilemu da li je takva politika predstavljala određeni vid fašizma. Istakao je da član 2 Predloga zakona, kojim se pojašnjavaju izrazi i značenja pojmova iz naslova zakona, za njega nije prihvatljiv. Poslanik Vućurović je na kraju kazao da osuđuje sve pojave fašizma i neonacizma u Crnoj Gori, kao i djelovanje svih ostalih totalitarnih ideologija.

U odgovoru, **poslanik Andrija Popović** je, ponovio da je intencija zakona da se budućim generacijama u Crnoj Gori obezbijedi bolja budućnost, te stvori društvo jednakih šansi za sve, bez postojanja bilo kakve diskriminacije.

U svojoj diskusiji, **poslanica Branka Bošnjak** je kazala da je sigurna da predloženi zakon predstavlja plemenitu ideju i civilizacijski čin, ali i iznijela mišljenje da u Crnoj Gori ne postoji dovoljan nivo svijesti o potrebi njegovog postojanja i razumijevanja. S tim u vezi, poslanica je istakla bojazan da se istim produbljuju podjele i razlike u društvu. Dalje je istakla da su navedene velike podjele dominantno rezultat partijskih i političkih interesa, kao i nedovoljnog nivoa zrelosti generacija koje i same doprinose da se takav nezdravi ambijent ne mijenja. Na kraju je kazala da bi bilo potrebno da sve strane pokušaju da razumno promišljaju i djeluju, kako bi se u budućnosti postiglo da navedene podjele nestanu, te da se radi na stvaranju građanskog koncepta društva u pravom smislu te riječi.

Predsjednik Odbora Momo Koprivica, u svom izlaganju, kratko je kazao da cijeni otvorenost predlagača akta, poslanika Andriju Popovića, u smislu eventualnih korekcija određenih odredbi u predlogu zakona. Istakao je da Crna Gora ima impozantnu antifašističku tradiciju, te je u obavezi da kroz preobražaj društvene svijesti, i pravne norme, pokuša da spriječi pojave kao što su fašizam, neofašizam, ekstremizam, ksenofobija i sl. Nakon iznesenog, predsjednik Odbora je zaključio raspravu povodom prve tačke dnevnog reda, i pozvao članove Odbora da se izjasne o istom

Odbor, nakon izjašnjavanja, **većinom glasova (3 glasa „za“, 5 glasova „uzdržan“)** nije podržao Predlog zakona o zabrani fašističkih, neofašističkih i vojnih nacionalističkih organizacija i upotrebe njihovih simbola.

Nakon ove sjednice, a u vezi prve tačke dnevnog reda, Skupštini Crne Gore upućen je sljedeći:

I Z V J E Š T A J
O RAZMATRANJU PREDLOGA ZAKONA O ZABRANI FAŠISTIČKIH,
NEOFAŠISTIČKIH I VOJNIH NACIONALISTIČKIH ORGANIZACIJA I UPOTREBE
NJIHOVIH SIMBOLA

Odbor je u prisustvu većine članova Odbora i predstavnika predlagača razmotrio Predlog zakona o zabrani fašističkih, neofašističkih i vojnih nacionalističkih organizacija i upotrebe njihovih simbola, koji je Skupštini Crne Gore podnio poslanik Andrija Popović.

Nakon uvodnog obrazloženja i rasprave koja je vođena, Odbor **većinom glasova nije podržao** Predlog zakona o zabrani fašističkih, neofašističkih i vojnih nacionalističkih organizacija i upotrebe njihovih simbola i **predlaže Skupštini da isti ne usvoji.**

Za izvjestioca Odbora na sjednici Skupštine određen je poslanik Srđan Pavićević, član Odbora.

DRUGA TAČKA: Amandmani (4) poslanika Moma Koprivice, na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravnom sporu

Predsjednik Odbora **Momo Koprivica** je, u uvodnim napomenama podsjetio da je Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu na 57. sjednici, održanoj 28. oktobra 2022. godine, razmotrio i jednoglasno podržao Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravnom sporu, koji je podnijela Vlada Crne Gore. Nadalje je kazao da je on na navedeni predlog zakona podnio četiri amandmana, koje je potrebno da Odbor razmotri.

Obrazlažući prvi podnešeni amandman, predsjedavajući je kazao da je isti podnjet sa ciljem da se ispravi norma koja stimuliše neažurnost državne administracije koja krši prava građana, jer godinama ne poštuje rokove za donošenje oduka, i troškovi takvog postupanja prebacuju na građane čija prava su već prekršena, te se predloženim izmjenama suštinski suspenduju svi rokovi u upravnim postupcima, jer se organima omogućava da bez bilo kakvih posljedica, na teret građana, postupaju sa višemjesečnim odlaganjem. Drugim amandmanom, kazao je Koprivica, predloženo je da se u članu 12 stav 1 tač. 1), 2) i 5) brišu, iz razloga što predložene izmjene uvode preširoko diskreciono pravo suda koje e suštinski voditi ukidanju prava na usmenu raspravu, ali i ukidanju svih rokova za odlučivanje Upravnog suda. Amandmanom 3 se predlaže da se u članu 17 stav 2 briše, pa je obrazlažući isti, poslanik Koprivica istakao da se predloženim izmjenama od strane Vlade uvodi diskreciono pravo suda da spoji postupke, te da teret grešaka državne administracije prebaci na građane koji moraju podnositi posebne tužbe protiv svakog pojedinačnog upravnog akta, a samim tim i snositi troškove advokata, što je neophodno ispraviti. Na kraju, predsjedavajući Koprivica je kazao da se posljednjim amandmanom mijenja član 60, pa bi se istim propisalo da će se postupci, koji do dana početka primjene ovog zakona nijesu okončani, okončati po odredbama Zakona o upravnom sporu („Službeni list CG”, br. 54/2016)“. Naime, kako je istakao podnosilac amandmana, neophodno je zaštititi prava građana koji su tužbe protiv upravnih akata podnijeli po važećem Zakonu o upravnom sporu. Imajući u

vidu značajne izmjene u pogledu sastava vijeća sudija Upravnog suda Crne Gore, sprovođenja usmenih rasprava, donošenja odluka u sporu pune jurisdikcije, izjavljivanja vanrednih pravnih lijekova i drugih izmjena, podnosilac amandmana je naveo da je smatrao da bi se primjenom ovog zakona od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“ i na postupke koji su već započeti i u kojima je već zakazana usmena rasprava ili donijeta odluka, dovelo do narušavanja pravne sigurnosti građana.

Nakon obrazloženja podnesenih amandmana, predsjedavajući je dao riječ predstavniku predlagača da se izjasni o istim.

Ministar pravde Marko Kovač, u odnosu na Amandman 1, kazao je da isti nije prihvatljiv, iz razloga što je članom 17 stav 2 Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravnom sporu predloženo da o troškovima postupka odlučuje sud u skladu sa odredbama Zakona o parničnom postupku, kojim su već predviđeni način rješavanja i odlučivanja u pogledu troškova. Iz navedenog razloga, Ministarstvo pravde smatra da bi predlog iz amandmana poslanika Koprivice, bio nepotreban te da bi predstavljao prenormiranje u ovom zakonskom tekstu. Kada je u pitanju Amandman 2, ministar Kovač je kazao da je Ministarstvo saglasno sa istim u jednom dijelu, odnosno u pogledu brisanja tačke 5, koja kaže da se spor može riješiti bez sprovođenja usmene rasprave ako stranke iznose nove činjenice ili nove dokaze, koji nijesu od značaja za odluku. Međutim, predloženo brisanje tački 1 i 2, koje je takođe obuhvaćeno Amandmanom 2 poslanika Koprivice, za Ministarstvo pravde nije prihvatljivo, iz razloga što se upravni organi zatrpavaju određenim zahtjevima kojima ne mogu da odgovore zbog njihovog obima, što kasnije prouzrokuje tužbu, na usmenu raspravu, te se na taj način prouzrokuju ogromni troškovi za državu.

U odnosu na Amandman 3, ministar Kovač je da je za predlagača isti prihvatljiv, dok Amandman 4 nije prihvatljiv, navodeći da predlagači smatraju da započeti postupci treba da budu okončani shodno odredbama inoviranog teksta izmjena i dopuna Zakona o upravnom sporu.

Podnosilac amandmana, **Momo Koprivica**, u komentaru je kazao da nije saglasan sa obrazloženjima koje je dao predstavnik predlagača, posebno u pogledu Amandmana 2, iznoseći politički stav da poslanici Demokratske Crne Gore neće podržati Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravnom sporu, ukoliko amandmani koje je predložio, ne prođu dalje u proceduru.

Poslanica Milosava Paunović, osvrćući se na izmjene koje su predložene Amandmanom 2 poslanika Koprivice, navela je da predlozi sadržani u tekstu predloga zakona koji je podnijela Vlada, predstavljaju bolje rješenje, jer se istim sprečavaju potencijalne zloupotrebe u postupcima koji se vode pred Upravnim sudom, a sa druge strane štite interesi i prava građana i pravnih lica.

Poslanik Boris Mugoša, u svojoj riječi je kazao da je partija kojoj pripada u načelu podržala navedeni Predlog zakona, ali da bi dobro bilo da se do odlučivanja na plenumu, razgovara još jednom, te pokuša doći do kompromisa o ovom važnom pitanju, posebno u dijelu koji se pokazao spornim između podnosilaca amandmana i predstavnika predlagača. Na kraju je kazao da će na ovoj sjednici povodom podnijetih amandmana poslanika Koprivice biti uzdržan.

Predsjednik Odbora Momo Koprivica je zaključio raspravu povodom druge tačke dnevnog reda, i pozvao poslanike da se izjasne o podnešenim amandmanima.

Odbor, nakon izjašnjavanja, sa (1 - glas „za“ i 6 - glasova „uzdržan“) nije podržao Amandman 1 poslanika Moma Koprivice.

Odbor, nakon izjašnjavanja, sa (2 - glasa „za“ i 5 - glasova „uzdržan“) nije podržao Amandman 2 poslanika Moma Koprivice.

Odbor, nakon izjašnjavanja, sa (2 - glasa „za“ i 5 - glasova „uzdržan“) nije podržao Amandman 3 poslanika Moma Koprivice.

Odbor, nakon izjašnjavanja, sa (1 - glas „za“ i 6 - glasova „uzdržan“) nije podržao Amandman 4 poslanika Moma Koprivice.

Nakon ove sjednice, a u vezi druge tačke dnevnog reda, Skupštini Crne Gore upućen je sljedeći:

I Z V J E Š T A J

O RAZMATRANJU AMANDMANA (4) NA PREDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O UPRAVNOM SPORU

Odbor je u prisustvu većine članova, predstavnika predlagača i podnosioca amandmana razmotrio amandmane (4) na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravnom sporu, koje je podnio poslanik Momo Koprivica.

Odbor većinom glasova **nije prihvatio amandmane (4)** poslanika Moma Koprivice, pa predlaže Skupštini da iste odbije.

Sa amandmanima 1, 2 i 4 **nije se saglasio ni predstavnik predlagača.**

Sa amandmanom 3 **saglasio se** predstavnik predlagača, pa isti **postaje sastavni dio Predloga zakona** i o istom Skupština posebno ne odlučuje.

Za izvjestioca Odbora na sjednici Skupštine određen je poslanik Jovan Jole Vučurović, član Odbora.

Ovim Izvještajem zamjenjuje se Izvještaj br.23-1/22-7/6; EPA 527 XXVII Saziv

Sjednica je završena u 13 sati i 5 minuta.

Zapisnik sačinila:

Sekretarka Odbora
Slavica Mirković

Predsjednik Odbora
Momo Koprivica